

Затверджую
Ректор Київського державного
університету імені Івана Франка
професор Г.Є. Киричук

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ
ІЗ «ВІКОВОЇ ПСИХОЛОГІЇ»
НА ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ «МАГІСТР»
на базі ОКР «бакалавр», «спеціаліст»,
освітнього ступеня «магістр» (непсихологічних спеціальностей)
за перехресним вступом
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 05 СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного іспиту із вікової та соціальної психології на освітній ступінь «магістр» спеціальності 053 «Психологія» (за перехресним вступом) базується на державному стандарті освіти з підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» галузі знань 0301 Соціально-політичні науки напряму підготовки 6.030102 «Психологія» (освітньо-професійна програма та освітньо-кваліфікаційна характеристика фахівця), навчальному плані підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030102 «Психологія», затвердженому Житомирським державним університетом імені Івана Франка, навчальних програмах. Вона включає базові дисципліни, які входять до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів з напряму підготовки 6.030102 «Психологія».

Програма вступного іспиту розроблена для абітурієнтів, які вступають на навчання за спеціальністю 053 «Психологія».

До участі у вступному випробуванні допускаються особи, які завершили навчання та здобули диплом «бакалавра» «спеціаліста» або «магістра» за неспсихологічним напрямом.

Мета вступного іспиту – відбір абітурієнтів для навчання та здобуття освітнього ступеня «магістр» спеціальності 053 «Психологія».

Вступний іспит проводиться у письмовій формі і складається з двох частин: тестової та професійно-орієнтованого завдання. Двадцять тестових завдань згруповані за трьома рівнями складності.

Загальна характеристика програми вступного іспиту

Програма вступного іспиту включає:

- I. Перелік розділів і тем.
- II. Основні вимоги до рівня підготовки.
- III. Список необхідної літератури.
- IV. Критерії оцінювання знань та вмінь абітурієнтів.

I. Перелік розділів і тем

Вступний іспит для освітнього ступеня «магістр» спеціальності 053 «Психологія» передбачає оцінку знань та умінь студентів з курсу «Вікова психологія».

«Вікова психологія»

1. Об'єкт і предмет, мета і завдання вікової психології. Структура вікової психології. Значення В.П. Місце вікової психології в системі наук. Вік як основна категорія В.П.Методологічні засади вікової психології. Принципи В.П. Історія розвитку вікової психології.

2. Методи вікової психології. Класифікація методів Б.Г. Ананьєва. Характеристика специфічних методів вікової психології. Спостереження та експеримент як основні методи вікової психології. Порівняльний аналіз.

3. Поняття про психічний розвиток. Розвиток і формування. Діалектико-матеріалістичне вчення про психічний розвиток. Рушійні сили психічного розвитку. Суперечності психічного розвитку.

4. Фактори психічного розвитку. Роль спадковості та середовища у формуванні особистості. Принципи та закономірності психічного розвитку. Показники психічного розвитку.

5. Кризи у розвитку особистості. Характеристика вікових криз. Теорія рекапітуляції (С. Холл). Психодинамічний підхід (З. Фройд). Соціогенетичний підхід (Е. Еріксон). Когнітивний підхід (Ж. Піаже). Рівні та стадії морального розвитку дитини (за Л.Кольбергом). Персонологічний підхід (А. Маслоу, Г. Олпорт, К. Роджерс). Культурно-історичний підхід (Л.С. Виготський). Концепція Д.Б. Ельконіна

6. Психологія пренатального розвитку. Особливості психічного розвитку немовляти. Фаза новонародженості. Рефлекси та їх значення в житті людини. Криза новонародженості. Анатомо-фізіологічні особливості розвитку немовляти. Розвиток

емоційної сфери у немовлят. Комплекс пожвавлення. Розвиток пізнавальних процесів і моторики у немовлят. Спілкування з дорослими та його вплив на розвиток дитини у віці немовляти.

7. Особливості психічного розвитку в ранньому дитинстві. Анатомо-фізіологічні передумови психічного розвитку в ранньому дитинстві. Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Провідна діяльність у ранньому дитинстві. Новоутворення. Прямоходіння та його значення для розвитку дитини раннього віку. Розвиток психічних процесів в ранньому дитинстві. Розвиток самосвідомості дітей раннього віку. Криза 3-х років.

8. Теорії ігрової діяльності. Вплив ігрової діяльності на розвиток дитини у дошкільному віці. Загальна характеристика сюжетно-рольової гри. Складові ігрової діяльності. Взаємостосунки дітей у грі.

9. Особливості психічного розвитку в дошкільному віці. Анатомо-фізіологічні передумови психічного розвитку в дошкільному віці. Особливості розвитку пізнавальної сфери дошкільнят. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність дошкільників. Новоутворення дошкільного віку. Пізнавальний та розумовий розвиток дошкільника. Розвиток особистості дошкільника. Криза семи років. Психологічна готовність дитини до навчання у школі.

10. Загальна характеристика розвитку молодшого школяра. Анатомо-фізіологічні можливості молодшого школяра. Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра. Провідна діяльність молодшого школяра. Розвиток самосвідомості молодшого школяра. Розвиток спонукальної сфери молодшого школяра.

11. Особливості психічного розвитку в підлітковому віці. Підліткова криза у різних психологічних теоріях. Криза підліткового віку. Анатомо-фізіологічна перебудова організму підлітків та її вплив на психічний розвиток. Формування особистості підлітка. Особливості взаємовідносин і спілкування підлітків з однолітками та дорослими. Розвиток пізнавальних процесів у підлітковому віці. Особливості учбової та трудової діяльності підлітків.

12. Особливості психічного розвитку в юнацькому віці. Особливості анатомо-фізіологічного розвитку у юнацькому віці. Розвиток самосвідомості і самооцінки юнаків. Особливості формування світогляду у юнацькому віці. Спілкування юнаків з дорослими та однолітками. Дружба і любов у юнацькому віці. Учіння, трудова діяльність та вибір професії у юнацькому віці.

13. Особливості психічного розвитку в період ранньої дорослості. Анатомо-фізіологічні особливості періоду ранньої дорослості. Розвиток психічних процесів у період дорослості. Психосоціальний розвиток у період дорослості (особистість, сім'я та робота; встановлення близьких стосунків; батьківство; професійний шлях). Періодизації та задачі розвитку у дорослих (Р. Хейвінгхерст, Е. Еріксон, Д. Левінсон, Р. Гулд). Кризи віку дорослості.

14. Особливості психічного розвитку у віці середньої дорослості. Фізичний розвиток (психофізіологічні та морфо-функціональні зміни, клімакс та менопауза, сексуальність у середньому віці).

15. Когнітивний розвиток в період середньої дорослості (плинний та кристалізований інтелект, досвід та майстерність, зміна функцій інтелекту). Психосоціальний розвиток (задачі середнього віку, міжособистісні стосунки, зміни у професійній сфері).

16. Особливості психічного розвитку у віці пізньої дорослості. Сучасні уявлення про старіння. Теорії старіння. Анатомо-фізіологічні особливості людей літнього віку. Особливості психічних процесів людей літнього віку. Психосоціальний розвиток у літньому віці. Допомога людям літнього віку. Смерть і помирання: психологічні аспекти. Вплив соціальних установок на упереджене ставлення до людей літнього віку.

II. Основні вимоги до рівня підготовки з «Вікової психології»

Студенти повинні знати:

- історію розвитку вікової психології;
- предмет, завдання, методи вікової психології;
- закономірності, фактори психічного розвитку;
- теорії розвитку та вікові періодизації вітчизняних і зарубіжних вчених;
- особливості психічного розвитку у різні вікові періоди.

Студенти повинні вміти:

- здійснювати аналіз результатів основних досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених в галузі вікової психології, будувати та проводити повторні дослідження;
- самостійно будувати та проводити дослідження особливостей психічного розвитку людини у різні вікові періоди (спостереження, бесіда, вивчення продуктів діяльності, експеримент);
- застосовувати психодіагностичні інструменти для дослідження психічного розвитку немовлят та дітей раннього віку;
- проводити спостереження за сюжетно-рольовою грою дітей дошкільного віку, здійснювати аналіз ігрової діяльності дошкільників;
- проводити дослідження особливостей збереження об'єму, кількості, речовини та особливостей класифікації у дошкільному віці;
- проводити бесіду за малюнком з дітьми раннього та дошкільного віку, здійснювати порівняльний аналіз мовлення досліджуваних;
- проводити дослідження шкільної мотивації, уваги, сприймання, пам'яті, мислення, мовлення молодшого школяра та здійснювати аналіз отриманих результатів.

III. Список необхідної літератури

«Вікова психологія»

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. /О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчу та ін. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
2. Вікова психологія /За ред. Г.С. Костюка. – К.: Рад. школа. – 1976, – 272 с.
3. Выготский Л. С. Психология развития ребёнка. – М.: Эксмо, 2003. – С. 5-199.
4. Коломинский Я. Л., Панько Е. А., Игумнов С. А. Психическое развитие детей в норме и патологии: психологическая диагностика, профилактика и коррекция – СПб.: Питер, 2004. – С. 76-85.
5. Заброцький М. М. Основи вікової психології. Навчальний посібник. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2001. - 112 с
6. Крайг Г. Психология развития. – СПб.: Питер, 2000. – 992 с.
7. Крэйн У. Теории развития. Секреты формирования личности. – СПб.: прайм – ЕВРОЗНАК, 2002. – 512 с.
8. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: Навч. Посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 384 с.
9. Ньюкомб Н. Развитие личности ребенка. – СПб.: Питер, 2002. – 640 с.
10. Психология возрастных кризисов: Хрестоматия /Сост. К.В. Сельченко. – Мн.: Харвест, 2000. – 560 с.
11. Худик В.А. Психологическая диагностика детского развития: Методы исследования. – К.: Освіта, 1992. – 220 с.
12. Групповая психотерапия / Под ред. Б. Д. Карвасарского, С. Ледера.— М.: Медицина, 1990.— 384 с.

13. Панок В. Основи практичної психології. – К.: Либідь, 2001. – 450 с.
14. Психология старости и старения. Хрестоматия /Краснова О.В., Лидерс А.Г. – М.: Академия, 2003. – 413 с.
15. Психология человека от рождения до смерти. – СПб.: Прайм – ЕВРОЗНАК, 2002.
16. Психокоррекционная и развивающая работа с детьми: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / И.В. Дубровина, А.Д. Андреева, Е.Е. Данилова, Т.В. Вохмянина; Под ред. И.В. Дубровиной. – М.: Издательский центр «Академия», 1998. –160 с.
17. Розвивальні та корекційні заняття психолога / Упорядник Т. Гончаренко. – 2-е вид., стереотипне. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. – 120 с. – (Б-ка „Шк. світу”).
18. Савчин М. В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навчальний посібник. - К.: Академвидав, 2005. - 360 с.
19. Сמיד Р. Групповая работа с детьми и подростками / Пер. с англ. 2-е изд., исправленное — М.: Генезис, 2000. — 272 с.

IV Критерії оцінювання

Рівень	Вага одного тестового завдання (у балах)	Кількість завдань	Сума балів
1.	1	20	20
2.	2	10	20
3.	5	10	50
4. Завдання відкритої форми	10	1	10
Бонус			100
Всього:		41	200

Голова комісії

М.В. Колодій